

PRAVNI IZAZOVI PRI UVOĐENJU EVROPSKOG DRUŠTVA (SOCIETAS EUROPEA) U PRAVNI POREDAK BOSNE I HERCEGOVINE

Pregledni naučni rad
UDK: 347.72(061.1EU:497.6)

DOI: 10.51558/2712-1178.2023.9.1.239

Dr. sc. Albin Mustlić, vanredni profesor
Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću
Džemal Hasić, MA
e-mail: dzemal.hasic@gmail.com

SAŽETAK

Privredni sistem i privredna društva predstavljaju glavne komponente ekonomije svake države. Stabilna i međunarodno konkurentna privredna društva predstavljaju snagu i oslonac društvenih aktivnosti i povoljnih socio-ekonomskih uslova za život svakog stanovnika jedne društvene zajednice.

Razvoj privredne aktivnosti ovisi od različitih faktora. Jedan od njih je i legislativa kojom je uređeno osnivanje, djelovanje i prestanak postojanja privrednih društava. Ipak, legislativa može biti pokretač privrednih aktivnosti ali i ogromna kočnica razvoja istih, što se, pored ostalog, reflektuje i na djelovanje domaćih privrednih društava u međunarodnim okvirima.

Upravo je izmjena legislative u Bosni i Hercegovini osnovni predušlov u pravcu osnivanja evropskog društva, kao nove forme oblika evropskog društva, a što je, u najširem smislu riječi, jedna od obaveza Bosne i Hercegovine na putu ka punopravnom članstvu Evropskoj uniji.

Ključne riječi: *Evropsko društvo, legislativni okvir, harmonizacija nacionalnog zakonodavstva*

1. UVOD

Bosna i Hercegovina prošla je kroz proces tranzicije, odnosno prelaska iz jednog ekonomskog, a može se slobodno reći i društvenog te pravnog oblika, u drugi, koji je kao takav predstavljao mukotrpan i dugotrajan postupak, sa pravnim reperkusijama i na privredno zakonodavstvo. Tako je pristupljeno donošenju inoviranih propisa, koji su pak u više navrata mijenjani,

a sve u skladu sa novonastalim privrednim trendovima. Trenutno u Bosni i Hercegovini, a u skladu sa važećim zakonodavstvima entiteta, postoji nekoliko oblika privrednih društava (*numerusclausus*) koja mogu osnovati kako domaća tako i strana pravna ili fizička lica. Ipak, bosanskohercegovačko zakonodavstvo ne poznaje oblik privrednog društva koje se naziva evropsko društvo (*Societas Europea*) (u daljem tekstu: evropsko društvo), iz čega posljedično proizilazi zaključak da domaća ili strana fizička ili pravna lica u Bosni i Hercegovini ne mogu osnovati evropsko društvo kao oblik privrednog društva.

Uvođenje evropskog društva kao novog oblika privrednog društva u pravni poredak Bosne i Hercegovine predstavljao bi još jedan od vitalnih koraka pri približavanju bosanskohercegovačkog tržišta ka tržištu Evropske unije (u daljem tekstu: EU), a time posljedično i svjetskom tržištu.

Naravno, postupak uvođenja novog oblika privrednog društva podrazumijeva donošenje okvirnog propisa o uvođenju evropskog društva u pravni poredak Bosne i Hercegovine ili, što je izglednije, promjenu legislativne na nivou entiteta sa obzirom da u Bosni i Hercegovini ne postoji propis o privrednim društvima na državnom nivou. Bazično gledano, iz navedenog proizilazi zaključak da se u Bosni i Hercegovini mora harmonizirati zakonodavstvo sa zakonodavstvom EU, bilo putem donošenja novog (novih) zakona, bilo izmjenom postojećih zakona iz domena privredno-pravne provenijencije.

U kontekstu rečenog, treba istaknuti prednosti ovakvog *de lege ferenda* zakonodavnog pristupa. Primarno, značajno bi se olakšalo poslovanje privrednih društava osnovanih u Bosni i Hercegovini sa privrednim društvima koja su osnovana u nekoj od država članica EU.

Dalje, mogućnost osnivanja evropskog društva u značajnoj mjeri utiče na mobilnost takvih društava na jedinstvenom tržištu EU, a da se pri tome ne mora provesti postupak gašenja istih u državi gdje su osnovana.

Komparativno gledano, forma evropskog društva ima evidentne sličnosti sa domaćim privrednim društvima i to sa dioničkim društvom kao društvom kapitala.

Konkretnije rečeno, evropsko društvo prema obliku predstavlja dioničko društvo koje kao takvo sadrži relativno sličnu proceduru osnivanja, organe upravljanja te postupak prestanka društva kao

i svako drugo dioničko društvo koje se osniva prema legislativnom okviru u Bosni i Hercegovini.

Značaj uvođenja evropskog društva može se posmatrati i kroz njihovu brojnost u okvirima EU. Naime, stupanjem na snagu Uredbe broj: 2157/2001¹ (u daljem tekstu: Uredba) osnovano je nekoliko stotina evropskih društava sa značajnim kapitalom iz čega proizilazi zaključak da se radi o obliku privrednog društva koji je značajan pokretač privrednih aktivnosti u okvirima EU.

Postoji mnogo razloga za donošenje pravnog okvira o evropskom društvu. Naime, još je *Bijelom knjigom* iz 1995. godine utvrđen jedan od osnovnih ciljeva - modernizacija i ujedinjenje tržišta država istočne i srednje Evrope - gdje se posebno naglasila i potreba za modernizacijom prava privrednih društava, predlažući nove zakone o privrednim društvima koji će biti u skladu sa smjernicama iz područja statusnog poslovnog prava.² Nadalje, značaj *Bijele knjige* iz 2000. godine ogleda se i u tome što se njom „definiše program za udovoljavanje obavezama koje nameće unutrašnje tržište, koji, pored ostalog, identifikira ključne mjere u svakom sektoru i predlaže redoslijed aktivnosti u procesu približavanja“.³

Iz navedenog se zaključuje da su i prije donošenja Uredbe postojale indikacije o potrebi modernizaciji dodatnog legislativnog uređenja tržišta EU.

Poznavajući osnovne intencije u okviru EU, treba istaknuti da je ipak osnovni razlog za donošenje Uredbe o statutu evropskog društva i direktive koja dopunjava statut evropskog društva u pogledu

---

1 Uredba Vijeća (EZ) broj: 2157/2001 od 8. oktobra 2001. o Statutu evropskog društva.

2 Grubešić, I., Usklađenost pravnih propisa o dioničkim društvima u Bosni i Hercegovini s Uredbom o statutu evropskog društva u svjetlu izmjena nacionalnog zakonodavstva o trgovačkim društvima, *Suvremene teme*, vol. 2, br. 1, 2009, str. 79-93.

3 Evropska komisija, *Bijelaknjiga Evropske Unije – jedinstveni ekonomski prostor*, preuzeto sa: <http://www.dei.gov>. Preuzetosa: Grubešić, I., *ibid.* str. 80.,

participacije zaposlenika,⁴ isključivo ekonomskog karaktera.⁵ Kao što se navodi u tački 7. preambule Uredbe, primarni cilj je bio omogućiti osnivanje nadnacionalnog privrednog društva kroz jedan organizacijski oblik, a ne kao u dotadašnjoj praksi, osnivanjem podružnica, koncerna, holdinga i sl. Time bi se u velikoj mjeri smanjili troškovi osnivanja omogućila jednostavnija organizacija i efikasnije poslovanje.⁶ Dakle, pri donošenju predmetnih akata vodilo se računa o efektima ekonomske prirode. Navedeno je posljedično rezultiralo ostvarivanju osnovnih načela EU u privrednim okvirima, kroz mogućnost osnivanja evropskog društva u članicama EU sa svim karakteristikama koje taj tip društva posjeduje.

2. Pojam i osnovne karakteristike evropskog društva

Evropsko društvo jeste privredno društvo koje se može osnovati na području EU čiji je kapital podijeljen na dionice.⁷ Društvo je pravo definirano u okviru evropskog supranacionalnog prava sa ciljem i svrhom jednostavnijeg osnivanja i djelovanja izvan nacionalnih prava zemalja članica.⁸ Minimalni kapital za osnivanje evropskog društva je 120.000,00 eura.⁹

---

4 Council Regulation (EC) No 2157/2001 of October 2001 on the Statute for a European company (SE), Official Journal L294, 10/11/2001 p. 0001-0021; Council Directive 2001/86/EC of 8 October supplementing the Statute for a European company with regard to the involvement of employees, Official Journal L294, 10/11/2001 p. 0022-0032. Preuzetosa: Grubešić, I., *ibid.* str. 82.,

5 *Ibid.*

6 Grubešić, I., *ibid.* str. 82.,

7 Član 1. Uredbe.

8 Cauchi-Chetcuti, M. (2001), *The European Company Statute: The Societas Europaea (European Company) as a New corporate Vehicle*. Dostupno na: <http://www.cc-advocates.com/publications/articles/european-company-statute1.htm>. Preuzetosa: Horak, H. i Dumančić, K. (2007). Evropsko društvo *societaseuropea* kao novost u hrvatskom pravu. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 5 (1), 127-152.

9 Član 4. stav 2. Uredbe.

U okviru firme evropskog društva obavezno se mora navesti oznaka SE,¹⁰ koja se kao takva obavezno mora koristiti svim državama članicama EU. Osnovni razlog ovakve pravne regulacije jeste potreba da se načini distinkcija evropskog društva kao pravne forme privrednog društva u odnosu na sve druge forme privrednih društava, čime se doprinosi prepoznatljivosti i unificiranosti termina o ovom obliku privrednog društva na prostoru cijele EU. Ovakvim pristupom nastoji se izbjeći problem usklađivanja naziva i jezika te potencijalnu upotrebu različitih naziva za evropsko društvo kao privredno društvo kao što su, primjera radi, nazivi: *aktiengesellschaft*, *publilcocompanylimitedbyshares*, *societeanonyme* itd.¹¹

Konkretno rečeno, sa aspekta osnivanja evropskog društva nužno je ispuniti sljedeće uslove:

- mora se posjedovati registrovano sjedište i glavni ured u istoj zemlji EU;¹²
- neophodno je imati prisutnost u drugim zemljama EU (društva kćeri ili podružnice) ili aktivnost svih uključenih društava mora biti uređena zakonima barem dviju zemalja EU;¹³
- upisani kapital mora iznositi najmanje 120.000,00 eura.¹⁴

3. Prednosti evropskog društva

S obzirom da evropsko društvo uopće nije regulirano u pozitivnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, isto je potrebno regulirati, a sve kako bi se dobio pravni okvir koji je spreman da u momentu kada Bosna i Hercegovina postane punopravna članica EU ponudi mogućnost formiranja ovog oblika privrednog društva. Svakako, niti jedna pravna regulacija se ne radi sama za sebe, već je plod potrebe da se određena oblast pravno normira. Takav je slučaj i kod normi-

¹⁰ Član 11. Uredbe.

¹¹ Trstenjak, V. str. 23. Preuzeto sa Horak, H. i Dumančić, K. *ibid.*, str. 134.,

¹² Čaušević, M., Sinanović, A. i Husić, A., Odnos Evropskog društva i dioničkog društva u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, *Tranzicija*, 22 (44), 66-76. (2019).

¹³ Čaušević, M., Sinanović, A. i Husić, A., *ibid.*, str. 4.,

¹⁴ *ibid.*

ranja evropskog društva. Sa aspekta prednosti ove forme privrednog društva možemo istaknuti slijedeće:

- jednostavnije poslovanje u slučaju širenja evropskog društva u više država članica EU, jer se pri tome ne moraju osnivati organizacioni oblici u državama članicama EU;
- veća mobilnost na jedinstvenom tržištu, pri čemu se misli na prijenos sjedišta iz jedne države članice u drugu državu članicu EU;
- olakšano uključivanje radnika iz više država članica EU u poslovanje evropskog društva, što predstavlja jednu od značajnijih privrednih komponenti sa aspekta aktuelnih kretanja na tržištu radne snage.

Navedene prednosti predstavljaju izuzetno značajne elemente koje otvaraju put ka formiranju evropskih društava. Razumljivo, olakšavanje poslovanja na području velikog tržišta kakvo je tržište EU sigurno predstavlja jednu od glavnih linija vodilja za osnivače. U prilog navedenog, potrebno je naglasiti da je nakon donošenja Uredbe osnovano jako mnogo privrednih društava u obliku evropskog društva. Iz svega pomenutog može se zaključiti da evropska društva kao pravne forme privrednih društava predstavljaju značajni segment pokretača privrednih aktivnosti u okvirima EU. Također, posebno sa aspekta uključivanja radne snage u okvire evropskog društva, a koji dolaze iz različitih država članica EU, predstavlja značajnu komponentu atraktivnosti ove forme privrednog društva kako za sama privredna društva u formi evropskog društva, tako i za radnike u okviru EU.

4. Značaj usklađivanja domaćeg nacionalnog zakonodavstva sa Uredbom 2157/2001

Evropsko društvo predstavlja odraz smisla postojanja EU.¹⁵ Putem evropskog društva daje se prilika subjektima da jednostavnije pristupaju tržištu EU i da na osnovu toga osiguraju ostvarivanje dobiti.¹⁶

---

15 Muslić, A., (2021), Poslovno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, str., 331.

16 *Ibid.*

Zapravo, osnovna karakteristika evropskog društva proizilazi iz najmanje dva principa EU i to principa o slobodi nastanjivanja, te principa slobodnog i jedinstvenog evropskog tržišta.¹⁷ Konkretno, poslovni nastan označava pravo pravnih ili fizičkih osoba koje su državljani neke od država članica EU na osnivanje privrednog društva na području države članice koja nije njegova matična država, te u sebi sadrži i uključuje pokretanje i obavljanje samostalne djelatnosti.¹⁸

Da bi se navedeno i ostvarilo u okviru EU donose se različiti akti sekundarnog prava koji po karakteru utiču na nacionalna zakonodavstva država članica EU, pri čemu se dominantno misli na uredbe i direktive. Njihov pravni domašaj je posebno zanimljivo posmatrati u kontekstu Bosne i Hercegovine kao države koja je trenutno u statusu kandidata za članstvo u EU.

Rečeno, prije svega podrazumijeva, a kako smo ranije rekli, da će se zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini morati opredijeliti za pravnu regulaciju o evropskom društvu bilo da se ide u pravcu donošenja novih propisa o evropskom društvu ili da se mijenjaju i dopunjavaju postojeći propisi o privrednim društvima na način da se omogući osnivanje evropskog društva bilo putem fuzije, spajanja i pripajanja postojećih privrednih oblika ili mogućnosti direktnog osnivanja evropskog društva, te obavezu potpunog uređenja evropskog društva na način propisanog u Uredbi.¹⁹

Obzirom da smo na više mjesta ukazali da je osnivanje evropskog društva regulirano je Uredbom Vijeća Europske zajednice (EZ) broj 2157/2001 od 08. oktobra 2001. godine o Statutu Evropskog društva (SE), potrebno je analizirati pravne domašaje iste u kontekstu činjenice da Bosna i Hercegovina još uvijek nije punopravna članica EU,

---

17 *Ibid.*

18 Član 49 UFEU (prije: član 43. UEZ), stav 2: “*Freedom of establishment shall include the right to take up and pursue activities as self-employed persons and to set up and manage undertakings, in particular companies or firms within the meaning of the second paragraph of Article 54, under the conditions laid down for its own nationals by the law of the country where such establishment is effected, subject to the provisions of the Chapter relating to capital.*” Preuzetosa: Horak, H., Dumančić, K., Šafranko, Z., Sloboda poslovnog nastana trgovačkih društava u pravu Europske unije, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2013. str. 9.,

19 Opširnije vidjeti, *infra*.

odnosno da se trenutno nalazi u statusu države kandidata.

Usklađivanjem zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa Uredbom stvaraju se broje prednosti za domaća privredna društva. Na ovaj način postignut će se primarni cilj, a koji je sadržan u jedinstvenom ekonomskom prostoru na tlu Bosne i Hercegovine, čime će biti ostvarena bitna pretpostavka članstva za EU. Ukoliko se ovaj postupak okonča uspješno, po ostvarenju članstva Bosne i Hercegovine u EU, izbjeći će se sukobi prilikom primjene uredbi i direktiva, te drugih pravnih akata EU sekundarnog prava. Ostvarenjem ovog cilja omogućit će se bosanskohercegovačkim privrednim društvima konkurentan položaj na evropskom tržištu.²⁰ Naravno, navedeni benefiti će biti tek ostvareni u momentu kada Bosna i Hercegovina postane punopravna članica EU. Činom pristupa Bosne i Hercegovine EU za privredna društva otvara se i mogućnost kvalitetnijeg pristupa evropskim fondovima, kao i mogućnosti povezivanja i spajanja sa drugim privrednim društvima u okvirima EU, što je jedna od osnovnih karakteristika evropskog društva.

Dakle, u periodu koji je pred nama bit će potrebno uspostaviti metode i načine kako bi se olakšala primjena evropskih normi. To će podrazumijevati donošenje adekvatnog pravnog instrumentarija pri reguliranju predmetne oblasti.

Jedan od normativnih akata koje bi Bosna i Hercegovina mogla da donese je i Zakon o uvođenju evropskog društva, kao što je to, primjera radi, urađeno u Republici Hrvatskoj ili da se optira ka izmjenivažeće legislative o privrednim društvima.²¹

5. Evropsko društvo u Bosni i Hercegovini – kako dosegnuti de lege lata okvir?

Prethodno smo vidjeli da je na nivou EU, a u funkciji uspostave jedinstvenog tržišta više decenija tinjala, a od 2001. godine zaživjela ideja o evropskom društvu, kao novom obliku privrednog društva. Također, elaborirali smo da su Uredbom data osnovna obilježja o evropskom društvu, pri čemu je potrebno naglasiti da je ostavljen prostor nacionalnim zakonodavcima da detaljnije urede dodatna pi-

²⁰ Grubešić, I., *op. cit.* (bilj. 4), str. 81.,

²¹ Opširnije vidjeti, *infra*.

tanja. Navedenim pristupom, iako su uredbe kao pravni akti sekundarnog prava EU pravnoobvezujući zakonodavni akti koje se moraju primjeniti u svim državama članicama EU, svjesno ili ne ostavljena je mogućnost da se, pored onih obvezujućih karakteristika o načinu osnivanja, visini kapitala, obaveznom elementu firme - „SE“, načinu koncipiranja uprave evropskog društva i drugih elemenata, državama članicama EU ostavi mogućnost da u skladu sa vlastitim procjenama legislativno uredi predmetnu oblast. Navedeno, direktno implicira različite situacije u praksi na način da u okviru EU imamo šarolike strukture osnovanih evropskih društava. Ipak, bez obzira na navedeno, ne smiju se izgubiti iz vida evidentne prednosti koje ovaj oblik privrednog društva ima u praksi, a što u značajnoj mjeri utiče na privredne tokove unutar EU.

Međutim, kako Bosna i Hercegovina nije članica EU, postavlja se pitanje na koji način regulirati pravni okvir evropskog društva u Bosni i Hercegovini. Odgovor nije jednostavno dati, ponajprije zbog složene ustavne strukture Bosne i Hercegovine, ali iz razloga što je Bosna i Hercegovina trenutno u statusu države kandidata. Međutim, i status države kandidata implicira obavezu ispunjavanja cijelog niza uslova, uključujući i one o unutrašnjem tržištu. U svrhu iznalaženja adekvatnog pravnog modela potrebno je poznavati nekoliko bitnih elemenata.

Prvo, potrebno je razlučiti pitanje momenta, tj. kada će Bosna i Hercegovina započeti procese prilagodbe zakonodavstva i omogućiti formiranje evropskog društva uz napomenu da bez obzira na otpočinjanje legislativnih prilagodbi i budućeg normiranja evropskog društva kao nove forme privrednog društva, treba istaknuti nepobitnu činjenicu da će konkretna operacionalizacija u smislu osnivanja evropskog društva u Bosni i Hercegovini biti moguća tek kada Bosna i Hercegovina postane punopravna država članica EU. Iz navedenog proizilazi zaključak da Bosna i Hercegovina u funkciji ispunjavanja obaveza na putu ka punopravnom članstvu EU treba svoje zakonodavstvo prilagoditi pravnim aktima EU, a što će se, pored ostalog, odnositi i na oblast o evropskom društvu. Gledajući u najširem smislu riječi, a uvažavajući aktuelne poglede Evropske komisije spram napretka Bosne i Hercegovine ka EU, očekivati je da će se u perspektivi desiti mnogo veći stepen napretka nego što se desio u proteklom periodu. Dakle, pravni status evropskog društva trebamo posmatrati

kao jednu od cijelog niza obaveza koje će prije ili kasnije biti postavljene pred zakonodavne organe vlasti u Bosni i Hercegovini. No, sa obzirom da je Bosna i Hercegovina prema ustavnoj strukturi složena država u okviru koje postoje administrativno-kompetencijski okviri pravne regulacije, postavlja se pitanje koji je optimalni model za uvođenje evropskog društva u pravni poredak Bosne i Hercegovine. Konkretno, gledano sa aspekta nadležnosti postoje dva moguća pravca i to pravna regulacija o evropskom društvu na nivou Bosne i Hercegovine, odnosno pravna regulacija na entitetskom nivou.

Ako se posmatraju nadležnosti u Bosni i Hercegovini pitanja privredno-pravne regulacije su na nivou entiteta, a što je ispoljeno kroz propise o privrednim društvima, kao i propiseo registraciji privrednih društava entiteta, što svakako treba uzeti u obzir u svrhu promišljanja o budućoj pravnoj regulaciji.

Iz prethodno rečenog, neupitna je obaveza da se bosansko-hercegovačko zakonodavstvo prilagodi pravnoj stečevini EU i da kao takvo mora odgovoriti potrebi integracijskih procesa koji će u Bosni i Hercegovini uslijediti i u ovoj oblasti. Dakle, ključno je pitanje na koji način realizirati obaveze i provesti integracijske procese, obzirom da je riječ o jednom veoma značajnom procesu. Uvažavajući nadležnosti organa vlasti u Bosni i Hercegovini, prije nego se krene u realizaciju predmetnih obaveza, potrebno je provesti postupke horizontalne (unutrašnje) harmonizacije, a nakon toga stremiti ka vertikalnoj harmonizaciji prema EU.

Konkretno, rješenje navedenog pitanja uz spriječavanje potencijalnih problema treba tražiti u mogućnosti da se na državnom nivou donese Okvirni zakon o uvođenju evropskog društva, gdje bi se stvorile pravne pretpostavke i normirale obaveze za entitetske zakonodavce, koji bi ovisno od konkretizacije predmetnog propisa na nivou Bosne i Hercegovine opet imali dvije mogućnosti, a to je da optiraju ka dopunjavaju postojećih odredbi o privrednim društvima, odnosno da donesu posebne zakone o evropskom društvu, što bi u konkretnom slučaju značilo da bi paralelno na pravnoj snazi imali propise o privrednim društvima i propise o evropskom društvu.

Druga opcija je da se u procesima ispunjenja obaveza o unutrašnjem tržištu predmetno pitanje uopće ne tretira na nivou Bosne i Hercegovine, već se direktno pređe na pravnu regulaciju na nivou entiteta, gdje bi ponovo entitetski zakonodavci imali prostor da opti-

raju da li će dopunjavati postojeće propise o privrednim društvima ili donijeti zasebne propise o evropskom društvu.

U svakom slučaju postoje prednosti i nedostaci ovakvo alternativno postavljenoj budućeg (*de lege ferenda*) legislativnog uređenja.

Ako posmatramo mogućnost donošenja Okvirnog Zakona o evropskom društvu na nivou Bosne i Hercegovine, takva opcija se čini optimalna u vezi sa činjenicom da bi se unutar Bosne i Hercegovine unificirala predmetna oblast. Međutim, zbog složenosti donošenja propisa na nivou Bosne i Hercegovine i kompetencijskih ograničenja, postoji otvoreno pitanje da li bi ovako predloženo rješenje u skorije vrijeme postalo dijelom pozitivnog zakonodavstva. Stoga se kao optimalniji čini model da se donošenje propisa o evropskom društvu normira na nivou entiteta. Međutim, ovakva regulacija može otvoriti problem nejednakog legislativnog uređenja unutar Bosne i Hercegovine i svojevrsne unutrašnje – horizontalne neharmoniziranosti pravnih rješenja o evropskom društvu, a što bi u svakom slučaju obesmisllilo cijeli proces vertikalne harmonizacije u kontekstu Evropska unija – Bosna i Hercegovina. Konkretno, ovakvom regulacijom otvarase mogućnost donošenja dijametralno suprotnih rješenja unutar Bosne i Hercegovine na način da se, primjera radi, u Federaciji BiH optira za dopunu Zakona o privrednim društvima i predvidi pravna forma o evropskom društvu, dok bi se, primjera radi, u Republici Srpskoj istovremeno moglo optirati za donošenje posebnog zakona o uvođenju evropskog društva, a da se pri tom ne bi tangirale odredbe o propisa o privrednim društvima Republike Srpske. Svakako, u tom slučaju je posebno izražen problem mogućih neujednačenih pravnih rješenja na nivou entiteta, a u okviru Bosne i Hercegovine kao jedinstvene cjeline na putu ka EU.

No, bez obzira na navedeno, osnovni parametar pravne regulacije treba biti ispunjavanje obaveza Bosne i Hercegovine na putu ka EU te, pored ostalog, omogućavanje formiranja evropskog društva u Bosni i Hercegovini, čime bi se stvorile pravne pretpostavke za crpljenje benefita koje ovakva forma privrednih društava donosi u privredno-pravnim odnosima. Navedeno treba sagledati kroz prizmu koristi za privredna društva koja će biti osnovana u formi evropskog društva u Bosni i Hercegovini kao što su, primjera radi, olakšani pristup, kompetentnost i konkurentnost ovakvih privrednih društava na tržištu EU. Dakle, ulaskom Bosne i Hercegovine u EU nesporno se

otvaraju dodatni privredni vidici i šanse za privredna društva na izuzetno potentnom tržištu EU za šta je upravo pravna formacija evropskog društva izuzetno dobra, a ujedno i nužna osnova.

6. Zaključak

Kako je navedeno postupak osnivanja evropskog društva reguliran je Uredbom broj: 2157/2001 te u skladu s tim ima direktnu primjenu u nacionalnim zakonodavstvima. Svaki nacionalni akt koji država članica EU donese ima samo deklarativnu primjenu u odnosu na Uredbu. Trenutno u Bosni i Hercegovini postoje tri propisa o privrednim društvima odnosno Zakon o privrednim društvima FBiH, Zakon o privrednim društvima RS i Zakon o preduzećima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Ulaskom Bosne i Hercegovine u EU, Uredba će imati direktnu primjenu u bosanskohercegovačkom zakonodavstvu. Međutim, postavlja se pitanje optimalizacije pravnih rješenja u kontekstu složene ustavno-pravne strukture Bosne i Hercegovine, a u vezi sa modelom pravne regulacije o evropskom društvu.

Jedan od modela je da se donese okvirni propis o evropskom društvu na nivou Bosne i Hercegovine, te definiraju pravni okviri za entitetske zakonodavce, ili da se predmetno pitanje regulira isključivo na nivou entiteta u okviru čega je moguće optirati za dopunu propisa o privrednim društvima i normiranju dodatne forme evropskog društva sa svim obilježjima koje ga karakteriziraju, ili da se donesu posebni entitetski propisi o evropskom društvu, koji bi pravno egzistirali pored već postojećih propisa o privrednim društvima.

Svaka od opcija sadrži pozitivne i negativne karakteristike. Ipak, bez obzira za koju se opciju zakonodavac opredijeli, treba u vidu imati potrebu da se *de lege ferenda* uspostavi pravni okvir koji će omogućiti harmonizaciju zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa pravnoobvezujućim zakonodavnim aktima EU koji se moraju primjeniti u svim državama članicama EU, a vodeći se krajnjim ciljem koji je sadržan u nastojanju da se privrednim društvima koja su u Bosni i Hercegovini osnovana u pravnom obliku evropskog društva omogući pristup tržištu EU, što je jedan od glavnih ciljeva ovakve pravne regulacije.

Očekivati je da će u funkciji pristupanja Bosne i Hercegovine EU predmetno pitanje uzeti u razmatranje i na vrijeme donijeti adekvatni legislativni okvir kao jedna od niza obaveza koja se postavlja pred Bosnu i Hercegovinu i koju će trebati prije ili kasnije ispuniti.

7. Korištena literatura

1. Antonijević, Z.,(1968), Privredno pravo, Prosveta, Beograd;
2. Babić, D., Sloboda kretanja trgovačkih društava u Europskoj uniji, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 56, br. Posebni broj, 2006;
3. Barbić, J.,(2005), Pravo društava, knjiga druga, društva kapitala, Organizator, Zagreb;
4. Barbić, J., Odgovornost članova nadzornog odbora za štetu počinjenu dioničkom društvu, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 72., br. 1-2, 2022;
5. Barbić, J., Pravo na dividendu kao temeljno imovinsko pravo dioničara, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 62, br. 5-6, 2012;
6. Blackburn, T.L., The societaseuropea: Theevolving European company statute, Fordham Law Review, Vol. 61, March 1993;
7. Bouček, V., Osobni statut trgovačkog društva i specifičnih trgovačkih društava u europskom međunarodnom trgovačkom pravu, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 56., br. Posebni broj, 2006;
8. Brnabić, R., Ivkošić, M., Trgovačka društva kapitala i ustanove kao nositelji tržišno usmjerenih djelatnosti od općeg društvenog interesa, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 72, br. 1-2, 2022;
9. Cauchi-Chetcuti, M., The European Company Statute: The-Societas Europea (European Company) as a New corporate-Vehicle, 2001;
10. Consolidate dversion of the Treaty Establishing the European Community, OJ C 325 od 24 December 2002;

11. Council Regulation (EC) No 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a Euro-peancompany (SE), OJ L294, 10/11/2001;
12. Čaušević, M., Sinanović, A. i Husić, A., Odnos Europskog društva i dioničkog društva u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, *Tranzicija*, 22 (44), 66-76. (2019);
13. Edwards, V., (2003), *EC Company Law*, Oxford;
14. Enriques, L., Gatti, M., *TheUneasyCase for Top-DownCorporate Law Harmonization in the European Union*, *University of Pennsylvania Journal of International Economic Law*, Vol. 27, 2006;
15. Gorenc, V., Slakoper, Z., Filipović, V., Brkanić, V., (2004), *Komentar zakona o trgovačkim društvima*, RRIF, Zagreb;
16. Grubešić, I. Usklađenost pravnih propisa o dioničkim društvima u Bosni i Hercegovini s Uredbom o statutu europskog društva u svjetlu izmjena nacionalnog zakonodavstva o trgovačkim društvima, *Suvremene teme*, vol. 2, br. 1, 2009;
17. Hertig, G., McCahery, J.A., *OptionalratherthanMandatory EU Company Law Framework and Specific Proposals*, *Law working paper No. 78/2007*;
18. Horak, H. i Dumančić, K., *Europsko društvo societaseu-ropa kao novost u hrvatskom pravu*. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, 5 (1), 127-152, 2007;
19. Horak, H., Dumančić, K., Šafranko, Z., *Sloboda poslovnog nastana trgovačkih društava u pravu Europske unije*, *Ekonomski fakultet Zagreb*, Zagreb, 2013;
20. Horak, H., Poljanec, K., *RECENT DEVELOPMENTS IN EUROPEAN COMPANY LAW: A WAY FORWARD TO MORE SOCIAL EUROPE?*, *InterEULawEast*, vol. 5, br. 2, 2018;
21. Jurić, D., *Europsko pravo društava*, (2008), Rijeka, Pravni fakultet;
22. Jurić, D., *Europsko dioničko društvo*, *Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci, Suppl.*, br. 3, Rijeka, 2003;
23. Jurin, I., *Gospodarsko značenje dioničkog društva*, *Ekonomska misao i praksa*, vol. 13., br. 2., 2004;

24. Kuvač, L., Harmonizacija izravnih poreza unutar EU, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, vol. , br. 1-2/2015, 2015;
25. Maurović, Lj., Stupanje na snagu uredbe o statute europskog dioničkog društva – Societas Europae-a, Hrvatska pravna revija, kolovoz 2004;
26. Muslić, A.,(2021), Poslovno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću;
27. Myszke-Nowakowska, M., THE EUROPEAN PRIVATE COMPANY – DREAM BIG BUT CAUTIOUSLY?, Inter EU Law East, vol. 2, br. 1, 2015;
28. Ringe, W.G. The European Company Statute in the context of freedom of establishment, Journal of Corporate Law Studies (Hart Publishing), Vol. 7, No. 2, 2007;
29. Siems, M.M., The impact of the European Company (SE) on legal culture, European Law Review, Vol. 30, 2005;
30. Slavnić, J.,(1980), Privredno pravo, Naučna knjiga, Beograd;
31. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i europskih zajednica i njihovih država članica, 2005;
32. Šafranko, Z., Harmonisation and approximation of EU law – Croatia experience in the field of company law., InterEU Law East, vol. 1, br. 1, 2014;
33. Trstenjak, V. (ur), (2004), Europsko pravo gospodarskih društva, GV Založba, Ljubljana,
34. Veršić, M., Europsko dioničko društvo – Societas Europaea, RRIF, br. 6, Zagreb, 2002.

LEGAL CHALLENGES WHEN INTRODUCING THE EUROPEAN COMPANY (COMPANY EUROPEA) IN THE LEGAL ORDER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Albin Mustić, Associate Professor
Faculty of Law, University of Bihać
e-mail: albin_muslic@hotmail.com
Džemal Hasić, MA
e-mail: dzemal.hasic@gmail.com

Abstract

The economic system and economic companies represent the main components of the economy of each country. Stable and internationally competitive economic societies represent the strength and support of social activities and favorable socio-economic conditions for the life of every resident of a social community.

The development of economic activity depends on various factors. One of them is the legislation regulating the establishment, operation and termination of business companies. Nevertheless, legislation can be a driver of economic activities, but also a huge brake on their development, which, among other things, is reflected on the activities of domestic companies in international frameworks.

It is precisely the change of legislation in Bosnia and Herzegovina that is the basic prerequisite for the establishment of a European company, as a new form of European company, which, in the broadest sense of the word, is one of Bosnia and Herzegovina's obligations on the way to full membership in the European Union.

Key words: *European Company, legislative framework, harmonisation of national legislation*